

ZÁRÓVIZSGAKÉRDÉSEK: Általános pszichológia

Szóbeli rész:

1. A perceptuális folyamatok általános jellegzetességei
2. A vizuális információfeldolgozás folyamata
3. Akusztikus észlelés: a hangoktól a beszédészlelésig
4. Éberség, aktivitás, mentális kapacitás, teljesítmény
5. Adaptáció: a tanulási folyamatok típusai és jellegzetességei
6. Az emlékezeti folyamatok típusai és jellegzetességei, emlékezeti modellek
7. Motivációs mechanizmusok, a motiváció típusai, motivációs elméletek
8. Emocionális folyamatok, érzelemelméletek, az érzelmek vizsgálata
9. Humánspecifikus megismerő folyamatok pszichológiája: döntéshozatal, következtetés, problémamegoldás, intelligencia, kreativitás
10. A nyelv pszichológiai vonatkozásai

AZ ÍRÁSBELI ZÁRÓVIZSGA KÉRDÉSEI

1. Általános lélektan

1.1. A perceptuális folyamatok általános jellegzetességei

1.1.1. Az észlelés empirista felfogása és a közvetlen (direkt) észlelés elmélete

1.1.2. Pszichofizika

1.1.3. A szignál-detekciós elmélet

1.2. A vizuális információfeldolgozás folyamata

1.2.1. A látórendszer szerveződése: receptív mezők a retinától a kéregig

1.2.2. A látvány állandósága: konstanciák

1.2.3. Téri látás

1.2.4. Mozgásészlelés

1.2.5. Színészlelés

1.3. Akusztikus észlelés: a hangoktól a beszédészlelésig

- 1.3.1. A hangok alapvető tulajdonságai és észlelésük
- 1.3.2. Akusztikus objektumok
- 1.3.3. Automatikus változás-detekció és figyelmi működések a hangoknál
- 1.3.4. A beszéd észlelése

1.4. Éberség, aktivitás, mentális kapacitás, teljesítmény

- 1.4.1. A szelektív figyelem klasszikus elméletei
- 1.4.2. Téri figyelem
- 1.4.3. Tárgyához kötött figyelem
- 1.4.4. Sajátságok és egészek: a figyelem szerepe
- 1.4.5. Az információfeldolgozás szakaszelmélete és a folyamatos feldolgozási elmélet
- 1.4.6. Gátlási jelenségek és a figyelem
- 1.4.7. A figyelem idői vonatkozásai
- 1.4.8. Megosztott figyelem
- 1.4.9. Az aktivációs kontinuum és mérése.
- 1.4.10. Aktiváció és teljesítmény
- 1.4.11. A fenntartott figyelem és mérése
- 1.4.12. Az orientációs reakció
- 1.4.13. Alvás és álom

1.5. Adaptáció: a tanulási folyamatok típusai és jellegzetességei

- 1.5.1. A klasszikus kondicionálás
- 1.5.2. Az operáns kondicionálás
- 1.5.3. A viselkedés averzív kontrollja: a büntetés és a negatív megerősítés.
- 1.5.4. A megerősítés
- 1.5.5. A mentális térkép
- 1.5.6. A belátásos tanulás
- 1.5.7. A szociális tanulás
- 1.5.8. Top-down folyamatok a tanulásban

1.6. Az emlékezeti folyamatok típusai és jellegzetességei, emlékezeti modellek

- 1.6.1. A táras emlékezeti modellek
- 1.6.2. A feldolgozás mélységének hatása
- 1.6.3. A rövidtávú emlékezet kutatása
- 1.6.4. A munkamemória: a központi végrehajtó
- 1.6.5. A fonológiai hurok
- 1.6.6. A vizuális-téri vázlatlomb
- 1.6.7. A standard munkamemória modell alternatívái
- 1.6.8. Az emléknymok elsajátítása, kódolás
- 1.6.9. Előhívás és interferencia
- 1.6.10. Az emléknymok konszolidációja
- 1.6.11. A deklaratív emlékezet sérülése: az amnézia
- 1.6.12. A deklaratív emlékezet: epizodikus és önéletrajzi emlékezet
- 1.6.13. A tudásrendszer jellemzői. Taxonomikus szerveződés – szemantikus háló modell.
- 1.6.14. A tudásrendszer jellemzői. Patronomikus szerveződés, a keretek.
- 1.6.15. Sémaelméletek
- 1.6.16. Forgatókönyvek
- 1.6.17. A dinamikus emlékezet-elmélet

1.7. Motivációs mechanizmusok, a motiváció típusai, motivációs elméletek

- 1.7.1. A motiváció témakörének alapfogalmai (ösztön, szükséglet, drive, homeosztázis, incentive)
- 1.7.2. A motiváció fiziológiai vonatkozásai

1.7.3. A motivációs jelenségek típusai, a humanisztikus pszichológia (Maslow) motiváció-koncepciója

1.7.4. Primer motivációk: a táplálékfelvételt befolyásoló biológiai tényezők

1.7.5. A táplálékfelvételt befolyásoló pszichológiai tényezők

1.7.6. A szexualitás pszichológiai vonatkozásai

1.7.7. A támadó magatartás motivációja, az agresszió megnyilvánulási formái, agresszió-elméletek

1.7.8. Az agresszivitást befolyásoló biológiai tényezők

1.7.9. Az agresszivitás pszichológiai vonatkozásai

1.7.10. A menekülő magatartás motivációja: félelem, szorongás, ezek típusai

1.7.11. A szorongás kialakulásának mechanizmusai, a szorongás csökkentésének lehetőségei

1.7.12. Stressz és stresszor, az általános adaptációs szindróma

1.7.13. A stresszt befolyásoló tényezők (coping, Lazarus elmélete, A-típusú személyiség)

1.7.14. A segítő viselkedés motivációja, az altruizmust magyarázó elméletek

1.7.15. Az intrinsic motiváció fogalma, alapjelenségei

1.7.16. A kognitív motivációk alapjelenségei: exploráció, kutató motiváció

1.7.17. Teljesítménymotiváció

1.8. Emocionális folyamatok, érzelemelméletek, az érzelmek vizsgálata

1.8.1. Az érzelmek összetevői, az érzelmek osztályozása (alapérzelmek, dimenzionális megközelítés)

1.8.2. Az érzelmek vizsgálata (fiziológiai módszerek, érzelemkifejezés, szubjektív élmények)

1.8.3. Klasszikus érzelemelméletek (James-Lange elmélet, Cannon-Bard elmélet)

1.8.4. Újabb emóció-elméletek (Schachter és Singer, Valins, Solomon és Corbitt, Scherer elméletei)

1.8.5. Az érzelmek észlelése, empátia

1.8.6. Az érzelem és az érzelem-kifejezés biológiai vonatkozásai (aszimmetria, lateralizáció)

1.8.7. Patológiás emocionális jelenségek, alexithymia.

1.8.8. Az érzelmek hatása az emlékezésre

1.9. Humánspecifikus megismerő folyamatok pszichológiája: döntéshozatal, következtetés, problémamegoldás, intelligencia, kreativitás

1.9.1. Problémamegoldó gondolkodás

1.9.1.1. Történeti előzmények

1.9.1.2. A problémamegoldás sikerességét befolyásoló tényezők

1.9.1.3. Szakértők és kezdők

1.9.1.4. Analógiák és modellek

1.9.2. Következtetési gondolkodás

1.9.2.1. Absztrakt-szabály elmélet

1.9.2.2. Konkrét-szabály elmélet

1.9.2.3. Modell elmélet

1.9.3. Döntéshozatal

1.9.3.1. Normatív és deskriptív megközelítések

1.9.3.2. Heurisztikák

1.9.4.1. Intelligencia

1.9.4.2. Történeti előzmények

1.9.4.3. Intelligencia modellek

1.9.4.4. Kritikus kérdések

1.9.4.4.1. Mérhetőség

1.9.4.4.2. Örökletesség

1.9.4.4.3. Egyéni különbségek

1.9.5. Kreativitás

1.9.5.1. A kreativitás és intelligencia kapcsolata

1.9.5.2. A kreativitás mérése

1.10. A nyelv pszichológiai vonatkozásai

1.10.1. A nyelvpszichológia általános kérdései: a nyelv funkciói, nyelvi szintek, nyelv és gondolkodás

1.10.2. A nyelvelsajátítás folyamata: fonológiai, grammatikai, szemantikai, pragmatikai fejlődés. Ikek nyelvelsajátítása.

1.10.3. A nyelv tanulásméleti magyarázata: empirikus adatok, elméletek, kritikák.

1.10.4. A nyelv nativista elképzelése: Chomsky elképzelése, kritikus periódus, csimpánzok nyelvtanulása.

1.10.5. A nyelv kognitív megközelítése: adatok és elképzelések, összehasonlítás a többi elmélettel.

1.10.6. A nyelvi megértés folyamata: mentális lexikon, szavakhoz való hozzáférés, a modularizmus, interakcionalizmus, a kontextus hatása. A kétértelműség problematikája.

1.10.7. Nyelvhasználat: a beszédprodukciónak folyamatai, a hibázások típusai, magyarázó elméletek. Az írás és olvasás.

1.10.8. Kommunikáció, metakommunikáció. Nyelv kommunikáció nélkül és kommunikáció nyelv nélkül.

1.10.9. Nyelv és agyműködés: afáziák, siketség, dadogás, diszlexia, diszgráfia

1.10.10. Nyelv és emlékezet: a munkamemória és a nyelvi folyamatok

1.10.11. Idegen nyelv tanulása: tényezők, nyelvtanulási módszerek, nyelvi tehetség, sikeres és sikertelen nyelvtanulás

1.10.12. A kétnyelvűség: meghatározása, típusai, a nyelvek kapcsolata, mentális szerveződés, a nyelvek egymásra való hatása, kódváltás. Háromnyelvűség.